

D'un temps, d'un país i d'uns barris

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE VEÏNS DE BARCELONA

JAUME CLARET

La Transició espanyola ha passat de ser considerada un procés model·lic a ser qüestionada tant per les seves suposades

bondats com pel mateix relat fixat oficialment. El llibre de Marc Andreu, fruit de la seva tesi doctoral, se suma als treballs que combaten aquesta visió edulcorada i que, sobretot, reivindiquen un protagonisme coral enfront de la suposada èpica d'un vident minigrup dirigent.

Barris, veïns i democràcia és, a més, el resultat coherent de la trajectòria personal de l'autor i d'una visió determinada de la història contemporània catalana. El Marc Andreu historiador està empeltat pel compromís periodístic, personal i familiar amb els moviments socials i, especialment, veïnals. Darrer representant dels *huertamaros* –deixebles i companys del periodista Josep Maria Huertas Claveria–, el llibre malda per atorgar centralitat a la Federació d'Associacions

de Veïns de Barcelona (FAVB) en la lluita antifranquista, en les demandes democràtiques i en la definició del model de ciutat.

La reivindicació és justa. La FAVB sorgeix de la convergència entre les burgeses associacions comercials –conegudes com a *bombillaires*, obsessionades a obtenir subvencions per a la il·luminació nadalenca– i els veïnats obrers i populars preocupats per les mancances dels seus barris. Dos elements ajudaran a llimar les diferències originals. D'una banda, la presència de determinades persones, bàsicament d'extracció catòlica, que actuaran com a frontissa entre els elements més conservadors, fins i tot propers al franquisme, i els militants d'esquerres més radicals. Sense rebaixar la rellevància del PSUC o Bandera Roja, Andreu s'esforça a mostrar més diversitat ideològica que l'atribuïda des d'un reduccionisme interessat. De l'altra, hi ha el paper cohesionador que juga, sense voler-ho, la mateixa dictadura. L'existència d'un enemic co-

mú, arbitrari i injust –personificat en Rodolfo Martín Villa– permet la creació d'espais de coincidència i solidaritat.

Els anys d'esplendor i la crisi

Convertida en l'interlocutor veïnial amb el poder franquista, la FAVB desbordarà fins i tot aquest paper. En un procés similar al protagonitzat per Comissions Obreres en el seu àmbit, els representants veïnals vehicularan tant les qüestions estrictament de ciutat (Pla de la Ribera, Pla Comarcal...) com les més genèriques de l'oposició clandestina (manifestacions pro amnistia del febrer del 1976...). Aquesta representativitat creixent es veurà afavorida tant per la mateixa unitat i el prestigi com per les especials circumstàncies del tardofranquisme. Tot plegat, es traduirà en una força –potser sobredimensionada en el llibre, però– innegable: “El moviment ciutadà de Barcelona va obtenir notables concessions d'un poder polític autoritari però feble –per corrupte, ineficient i deslegítim– i d'un capitalisme immobiliari, industrial i financer que, durant un període aproximat d'una dècada, va estar molt condicionat per la pressió social al carrer i per la por d'un incert futur polític democràtic”. Aquest punt àlgid de la dècada dels 70 coincidirà, però, també amb l'inici de la seva pròpia crisi.

La progressiva democratització, amb la consolidació d'institucions i partits democràtics, va forçar la redimensió del moviment veïnial. Amb duresa, Andreu responsabilitza en bona mesura l'alcalde Narcís Serra per haver apostat per un model de ciutat que arraconava la participació popular i els moviments socials. Com si el model Porcioles, després de la derrota momentània als 70, hagués sobreviscut fins a cristal·litzar a redós de l'impuls olímpic. Una tensió entre el *veritable* model Barcelona i la *triumfant* marca Barcelona, que, lluny d'haver-se decidit i segons l'autor, pot viure un nou assalt aquest maig. ➤

BARRIS, VEÏNS I DEMOCRÀCIA
MARC ANDREU
ACEBAL
L'AVENÇ
512 PÀG. / 25 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

Henry Miller i la supervivència

Una de les novetats de Sant Jordi és la recuperació d'alguns relats inèdits de Henry Miller en el recull *El puente de Brooklyn*, publicat per Navona Editorial. És de l'any 1955 i es va publicar amb el títol original, sens dubte molt més suggestiu, de *Nits d'amor i riallades*. Per què les editorials opten per aquests canvis de títol buscant no se sap ben bé què és un misteri difícil de resoldre. Un dia ens hi dedicarem més extensament. Tant és, els textos estan bé, en la línia de la literatura sorgida de la vivència pròpia típica i característica d'aquest autor. Els relats estan situats més o menys cap al 1939 i van ser publicats per separat entre 1939 i 1947. És important saber-ho perquè narren episodis de l'època, amb la guerra a punt d'esclatar a Europa. Tota la literatura de Miller parla de la seva experiència vital. Fins i tot les novel·les més llargues, conegudes i, teòricament, amb més contingut de ficció. De fet, Miller és interessant per això. La seva vida a França, més ficcionada o menys, retrata amb distanciament i alhora implicació la fascinació de molts intel·lectuals nord-americans pel París d'entreguerres. Val la pena.

FUGINT DE LA GUERRA

D'aquests relats n'hi ha de més afortunats i de menys, com és normal. Però voldríem remarcar un parell de valors. Amb la guerra ensuant-se a l'ambient, l'al·legat antibèl·lic de l'excombatent borratxo i mentider és el que hauria signat el mateix Miller, que si precisament va tornar als Estats Units va ser perquè no volia saber-ne res, de la guerra que s'acostava. Aquest és el segon valor del llibre, ens retrata el Miller autèntic, amb tots els seus avantatges i defectes: és l'individualista, supervivent, pobre com les rates, atent només a les necessitats immediates, de curt termini, o a la seva literatura. No en descobrim res, ell mateix s'encarrega d'explicar-ho al llarg de les seves novel·les i relats. Miller pertany a la generació nascuda amb el canvi de segle. De manera que va estalviar-se la Gran Guerra per massa jove i la Segona Guerra Mundial per massa vell. Un atzar vital perfecte per a algú com ell, que vivia intensament la vida i escrivia perquè els seus contemporanis també ho fessin. ➤

L'APARADOR

KAREN MONTERO

FICCIÓ

Alícia al país de les meravelles
LEWIS CARROLL
Baula

La fantasia del món d'Alícia i la crítica a la política de l'època de Carroll s'ajunten amb la precisió i la creativitat de Rébecca Dautremmer. Els dibuixos de la il·lustradora, reconeguda a nivell mundial, aporten encara més qualitat al clàssic de l'escriptor britànic a la nova edició de Baula.

NO-FICCIÓ

La forma d'un sentit
DAVID CARABÉN
Empúries

Carisma, talent i presència. Tres característiques de qui canta les lletres de Mishima, David Carabén, sorgides del seu univers personal. Carabén explica a *La forma d'un sentit* el perquè dels versos de les seves cançons sense data de caducitat. Música amb que Mishima vol gaudir de la vida i que en gaudim.

INFANTIL

La Fàbrica de Petons
JOAN DE DÉU PRATS
Edebé

En Nac i la Lilit treballen en una fàbrica ben peculiar. S'hi creen petons de tota mena: d'aniversari, de comiat, d'àvia i fins i tot voladors! Aquest producte curiós es prepara al laboratori amb fórmules que aconsegueixen la seva essència perfecta. Un lloc ideal per descobrir el procés de l'enamorament.